

สูงสุด" ของศาสนาประเภทเทวนิยม จึงทำให้ทรงเข้าใจได้ว่า "ไม่มีอะไรจะอยู่เหนือกฎสูงสุดของธรรมชาตินี้ไปได้"

โดย "กฎสูงสุดของธรรมชาติ" นี้ พระองค์ทรงเรียกว่า อิทัปปัจจยตา แปลว่า การอาศัยเหตุปัจจัยเกิดขึ้นมา โดยกฎสูงสุดนี้มีรายละเอียดว่า "เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี, เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี, เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น, เมื่อสิ่งนี้ดับไป สิ่งนี้จึงดับไป" คือสรุปว่า กฎสูงสุดนี้จะบังคับทุกสิ่งทุกอย่างเอาไว้ว่า "ทุกสิ่งที่เกิดขึ้น จะต้องมีเหตุและปัจจัยมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น" หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ "ไม่มีอะไรที่จะเกิดขึ้นมาได้เองลอยๆ โดยไม่มีเหตุปัจจัย"

ก่อนอื่นเราจะต้องมาทำความเข้าใจกับคำบางคำก่อน คือ คำว่า "ทุกสิ่ง" หมายถึง ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและจิตใจ, คำว่า "เกิดขึ้น" หมายถึง จากเดิมที่สิ่งนั้นไม่ได้มีอยู่ก่อน แต่เพิ่งมีขึ้นในภายหลัง, คำว่า "ดับหายไป" หมายถึง จากเดิมที่สิ่งนั้นได้เกิดขึ้นมาแล้วและได้หายไปภายหลัง, คำว่า "ตั้งอยู่" หมายถึง เมื่อสิ่งใดได้เกิดขึ้นมาแล้วแต่ยังไม่หายไป, คำว่า "เหตุ" หมายถึง เหตุใหญ่หรือสำคัญที่สุดซึ่งมีเพียงเหตุเดียว, คำว่า "ปัจจัย" หมายถึง เหตุย่อยๆซึ่งมีได้หลายเหตุ หรือหมายถึง สิ่งที่มาสนับสนุนเหตุใหญ่, คำว่า "ปรุงแต่ง" หมายถึง การร่วมกันทำ, คำว่า "สิ่งปรุงแต่ง" หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากเหตุและปัจจัยมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น

กฎสูงสุดของธรรมชาตินี้ก็คือกฎพื้นฐานธรรมดาๆที่เราทุกคนก็รู้จักกันคืออยู่แล้ว และก็ไม่มีใครจะคัดค้านได้ คือเป็นกฎที่บังคับทุกสิ่งทุกอย่างเอาไว้ว่า "ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นจะต้องมีเหตุ (หลายๆเหตุ) มาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น" (แต่คนที่เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติจะไม่ยอมรับกฎสูงสุดนี้ เพราะเขามีความเชื่อว่า มันยังมีสิ่งเหนือกฎสูงสุดนี้)

เมื่อเรามาพิจารณาสิ่งทั้งหลายของธรรมชาติตามความเป็นจริง (โดยไม่ใช้ความเชื่อตามตำราหรือตามคำสอนของใครๆ) เราก็จะพบว่า "ทุกสิ่งที่เกิดขึ้น จะต้องมีเหตุและปัจจัยมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น ไม่มีอะไรที่จะเกิดขึ้นมาได้เองลอยๆ โดยไม่มีเหตุและปัจจัย

มาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น" อย่างเช่น ร่างกายของเราก็ปรุงแต่งขึ้นมาจากธาตุ ๔ คือของแข็ง, ของเหลว, ความร้อน, ก๊าซ หรือจิตใจของเราก็ปรุงแต่งขึ้นมาจาก วิญญาณ, สัญญา, เวทนา, สังขาร ซึ่งวิญญาณก็เกิดขึ้นมาจากร่างกายที่ยังไม่ตาย เป็นต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทั้งร่างกายและจิตใจของเรานั้นมันเป็น "สิ่งปรุงแต่ง" ซึ่งสิ่งปรุงแต่งนี้เองที่เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วจึงตกอยู่ภายใต้ความเป็น อนัตตา (ไม่ใช่อัตตา), อนิจจัง (ไม่เที่ยง), ทุกขัง (มีภาวะที่ต้องทน) ตามกฎไตรลักษณ์

สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงค้นพบความจริงของธรรมชาติว่า "ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นจะต้องมีเหตุและปัจจัยมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น" ดังนั้นจึงเท่ากับว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะอยู่เหนือความจริงนี้ไปได้ ส่วนเรื่องที่ว่า "มีสิ่งเหนือธรรมชาติ" นั้นมันเป็นแค่ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลมาอธิบายให้เราเข้าใจได้และพิสูจน์ไม่ได้ ซึ่งนี่เองที่ทำให้คำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้า จึงตรงข้ามกับหลักคำสอนของลัทธิหรือศาสนาอื่นที่เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ (แต่เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วไม่กี่ร้อยปี คำสอนของพระองค์ก็ได้ถูกผสมเข้ากับคำสอนของศาสนาพราหมณ์ที่เป็นศาสนาประเภทเทวนิยม จนทำให้พุทธศาสนาในปัจจุบันกลายเป็นศาสนาประเภทเทวนิยมไปแล้ว)

๑๓. พระพุทธเจ้าสอนอะไร?

ก่อนที่จะรู้ว่าพระพุทธเจ้าสอนอะไร? เราต้องกลับมาหาพื้นฐานก่อนว่า ตามธรรมชาตินั้น มนุษย์ธรรมดาทั้งหลายอยากได้ "ความสุข" แต่เกลียด-กลัวหรือไม่อยากได้ "ความทุกข์" ซึ่งความทุกข์ก็คือ "ความเศร้าโศกฯ" ที่เกิดจากการที่จิตของเราเกิด "ความไม่พอใจ" (คือกิเลสหรือตัณหา) ต่อ "สภาพที่ไม่น่าพึงพอใจตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเรา (สภาพที่ไม่น่าพึงพอใจก็ได้แก่ ความแก่, เจ็บ, ตาย, พลาดพราว, ผิดหวัง เป็นต้น) ซึ่งความทุกข์ (ความเศร้าโศกฯ) นี้เองที่เป็นสิ่งที่น่าหวาดกลัวอย่างที่สุดของมนุษย์ธรรมดาทุกคน แต่ถ้าเมื่อใดที่จิตของเราไม่มีกิเลสครอบงำ มันก็จะไม่มีความทุกข์ เมื่อจิตไม่มีความทุกข์มันก็จะนิพพานหรือสงบเย็นทันที (แม้เพียงชั่วคราว) ซึ่งสิ่ง